

Exempel 2. Prioriteringsfall

Du är verksamhetschef på en rehabiliteringsenhet i ett landsting som ska genomföra ett landstingsövergripande prioriteringsarbete där 5 procent av landstingsverksamheten måste ransoneras bort. Du har nu fått i uppgift att identifiera vad som ska tas bort från din verksamhet.

Ett förslag från dina medarbetare handlar om åtgärder, som i och för sig riktar sig mot ett större hälsoproblem och är verkningsfulla, men har en mycket liten målgrupp. Medarbetarna föreslår också att vissa åtgärder riktade mot gruppen äldre-äldre tas bort. Ett annat förslag gäller en i och för sig mycket effektiv åtgärd riktad mot patienter med grava funktionshinder men där kostnaden för bland annat massiva hjälpmedelsinsatser är mycket hög. Du får faktiskt in fler förslag än ransoneringen kräver.

1. Formulering av problemet

Som verksamhetschef upplever du ett dilemma i att välja vilka åtgärder som fortsatt ska erbjudas patienterna och vilka du ska föreslå att ta bort. Du ställer dig fråga: Vilket förslag är mest etiskt rimligt att välja bort?

2. Analys av problemet

Du funderar över de handlingsalternativ som presenterats i form av olika förslag, vilka etiska dilemman och överväganden som är kopplade till de olika alternativen och vilket stöd du kan få för vart och ett av dem i den etiska koden.

a. Besparingsförslaget som innebär att ta bort åtgärder som berör en mycket liten patientgrupp med ett större hälsoproblem.

Få personer drabbas men det är å andra sidan personer som har det mycket besvärligt. Enligt den etiska koden ska arbetsterapeuten prioritera resurser till de grupper som har de största behoven av en åtgärd samtidigt som resurserna ska användas på ett kostnadseffektivt sätt. Kostnaden ska stå i rimlig proportion till nyttan för individen. Din slutsats blir att det är storleken av behovet av vård och nyttan för individen som ska styra, inte antalet berörda personer. Förslaget är därmed inte rimligt.

b. Besparingsförslaget som innebär att ta bort åtgärder riktade mot gruppen äldre-äldre.

Du känner dig osäker på om detta är ett rimligt alternativ lagligt sett med tanke på åldersdiskriminering. I koden hittar du att arbetsterapeutens skyldigheter gäller oavsett parternas kön, ålder och så vidare, och du känner även till att människovärdesprincipen med människors lika värde är en del av riksdagens riktlinjer för prioriteringar. Den etiska koden åsidosätter inte andra lagar och riktlinjer. Detta talar emot att detta förslag är rimligt. Samtidigt konstaterade du tidigare att det är de största behoven som ska tillförsäkras resurser i första hand. Du känner att du behöver mer information om nyttan med åtgärderna för just äldre-äldre i detta alternativ. Om nyttan är liten för just denna grupp förefaller förslaget relevant utifrån behovsprincipen.

c. Besparingsförslaget att ta bort åtgärder riktade mot patienter med grava funktionshinder där kostnaden för insatserna är mycket hög.

Du tänker direkt på skrivningen i koden att resurser ska användas på ett kostnadseffektivt sätt så att kostnaden står i rimlig proportion till nyttan för individen. Eftersom åtgärderna är effektiva i det här fallet så är patientnyttan mycket stor, och därmed i rimlig proportion till en större kostnad. Samma sak sägs i riksdagens etiska plattform för prioriteringar. Detta talar emot att detta alternativ skulle ransoneras bort.

Etisk kod för arbetsterapeuter: Exempelsamling (2018)

---

d. Finns handlingsalternativet att inte lägga ett ransoneringsförslag?

Arbetsterapeuten ska följa arbetsgivarens riktlinjer och visa lojalitet mot arbetsgivaren så långt detta är förenligt med professionsetiken i övrigt enligt den etiska koden. I detta fall anser du inte att konsekvenserna av det förslag du slutligen lägger går emot professionsetiken i övrigt. Du finner nämligen att arbetsterapeuten har skyldighet att eftersträva en rättvis användning av de resurser som står till buds för arbetsterapi. Arbetsterapeuten ska också visa respekt för kollegors och andra yrkesutövares kompetens, skyldigheter och ansvar. Här handlar det om att alla i landstinget omfattas av ransoneringsarbetet där du uppfattar att alla måste ta ett ansvar för resursfördelningen.

3. Beslut och handling

Din analys av problemet utifrån den etiska koden, andra relevanta riktlinjer och lagar, som riksdagens riktlinjer för prioriteringar, leder fram till att du föreslår att åtgärder riktade mot äldre-äldre tas bort. Förutsättningen är att den information du söker bekräftar att de föreslagna åtgärderna ger låg patientnytta för denna patientgrupp. Enligt skyldigheterna i den etiska koden gentemot samhället ska arbetsterapeuten informera och bidra med kunskap till allmänhet och samhällsliga institutioner i frågor som rör arbetsterapi. I denna situation tolkar du det som att det är viktigt att du kan förklara och motivera ditt förslag också utifrån en etisk aspekt.